

Jak postupovat v případě podezření, že se v mé blízkosti nachází ohrožené dítě?

V poslední době je téma ohroženého dítěte velmi často používaným tématem v oblasti médií, a proto vyvstala i potřeba se o dané problematice zmínit. Nejdříve je vhodné si říci, kdo je ohrožené dítě. Je to dítě, jehož život, zdárný vývoj jsou ohroženy přítomností nějaké rizikové situace, jeho životní podmínky se změnila natolik, že se pro něho samotného staly ohrožujícími, nebezpečnými. Je to dítě, které je ohrožené ve svém přirozeném psychickém a fyzickém vývoji.

Každému z nás se může kdykoliv přihodit, že se staneme svědky nepříznivé, nepříjemné situace, kdy bude ohroženo nezletilé dítě. Situace mohou být různé a existují různé typologie ohrožených dětí, např. sousedíme s rodinou, kde jsou děti více trestány, týrány, pohlavně zneužívány, často pláčou, jsou ponechávány bez dozoru rodičů, nebo se v rodině odehrávají časté alkoholové i jiné dýchánky, rodiče děti neposílají do školy, dopouští se trestné činnosti a vedou k tomu i své nezletilé děti, zneužívají děti k těžké fyzické práci, děti žebrají, jsou šikanovány, pokusily se o sebevraždu, společně s rodiči navštěvují pohostinství, herny. Setkat se však můžeme i s dětmi, které samy páchají trestnou činností, přestupky, šikanují vrstevníky, požívají alkoholové nápoje a jiné návykové látky, hrají automaty, jsou na útěku od rodičů, provozují prostituci a jsou tudíž dětmi ohroženými.

V těchto výše uvedených případech bychom neměli nikdy otálet a vždy se snažit ohroženému dítěti pomoci, když toho nejsou schopni jejich rodiče. Není pomoci myšleno, že sami budeme v takové rodině zasahovat, to rozhodně ne, ale každý člověk má oznamovací povinnost, a té by měl v popsáných situacích využít. Každý máme oprávnění upozornit samotné rodiče daného ohroženého dítěte anebo upozornit na takovou rizikovou situaci orgán sociálně-právní ochrany dítěte.

Orgán sociálně - právní ochrany dětí je na každé tzv. obci III. stupně a je většinou součástí odboru sociálních věcí. Oznamit, že se v mé blízkosti nachází ohrožené dítě, je možné osobně, ústně do protokolu, písemně, telefonicky, anonymně, pomocí e-mailové adresy, a to bez obavy, že budou uváděny moje osobní údaje, nebo zveřejněna má adresa. Pracovníci OSPOD /orgánu sociálně-právní ochrany dětí/ jsou povinni zachovat mlčenlivost jak o nezletilém dítěti, tak oznamovateli.

Pracovníci OSPOD jsou zároveň povinni okamžitě a neprodleně reagovat na podněty, jež evokují znaky ohroženého dítěte. Co to znamená v praxi – navštíví rodinu, kde se dítě nachází, pokusí se navázat kontakt a spolupráci s rodiči dítěte, pokud jsou rodiče přístupní, tak je zapotřebí vidět i prostředí, ve kterém rodina a dítě žijí, pracovníci mohou získat informace i od sousedů dané rodiny, ze školy, mateřské školky, kam dítě dochází, informace se zjišťují od dětského lékaře, policie, obecního úřadu. Získání informací týkajících se rodiny není vůbec snadné, rodina se musí opakovaně navštěvovat, je nutné do případu zapojit dětského lékaře, učitele, další rodinné příslušníky, poté musí být ze strany sociální pracovnice získané informace vyhodnoceny, posouzeny a je zapotřebí zpracovat společně s rodiči individuální plán ochrany dítěte, kde se určí priority a cíle, ke kterým je nutné v rodině dojít, stanoví se termín k plnění těchto cílů, aby se podobná situace již neopakovala.

Dojít však může i ke krajnímu řešení zjištěné situace, kdy je dítě intenzivně ohroženo na životě a zdraví, pak se daný problém řeší okamžitým umístěním dítěte na základě soudem vydaného předběžného opatření do náhradní rodinné péče – čímž může být další člen rodiny, pěstounská rodina na přechodnou dobu, zařízení pro okamžitou pomoc nebo běžné ústavní zařízení. K tomuto řešení se však přistupuje jen v krajním jinak neřešitelném případě, kdy nelze momentálně s rodinou dítěte pracovat.

Snad je výčet informací týkajících se ohrožených dětí dostačující k tomu, abychom věděli, jak se zachovat, jak být nápomocní a umět včas reagovat na negativní impulsy v našem okolí.

Dagmar Čermáková, kurátorka pro děti a mládež